

Lehdistötiedote Luxemburg, 20. syyskuuta 2016

EU:n tarkastajat: Ydinvoimaloiden käytöstäpoisto ja jätteen loppusijoitus Liettussa, Bulgariassa ja Slovakiassa voi maksaa 11,4 miljardia euroa

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen uudessa kertomuksessa todetaan, että neuvostovalmisteisten ensimmäisen sukupolven ydinreaktoreiden käytöstäpoisto Liettussa, Bulgariassa ja Slovakiassa maksaa ainakin 5,7 miljardia euroa, ja määrä voi kaksinkertaistua, jos korkea-aktiivisen jätteen loppusijoitus lasketaan mukaan.

Jäsenvaltioiden osallistuminen EU-ohjelmien yhteisrahoitukseen on yhä hyvin vähäistä, toteavat tarkastajat. Käytöstäpoistokuluja koskeva rahoitusvaje on Liettussa kasvanut 1,56 miljardiin euroon vuonna 2011 toimitetun viimeisimmän tarkastuksen jälkeen. Bulgarian rahoitusvajeen arvioidaan olevan nyt 28 miljoonaa euroa ja Slovakian 92 miljoonaa euroa. Ydinvoimaloiden käytöstäpoistoa koskevissa EU:n rahoitusohjelmissä ei ole onnistuttu luomaan oikeanlaisia kannustimia oikea-aikaiselle ja kustannustehokkaalle käytöstäpoistolle, ja lähes kaikki keskeiset infrastruktuurihankkeet ovat myöhästyneet.

“Olen huolissani siitä, että keskeiset käytöstäpoistohankkeet ovat viivästyneet ja että rahoitusvajeet ovat edelleen olemassa ja edistyminen korkea-aktiivisen ydinjätteen loppusijoituksessa on ollut riittämätöntä”, toteaa kertomuksesta vastaava Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Phil Wynn Owen.

Tarkastajat tutkivat, kuinka ydinvoimaloiden käytöstäpoistoa koskevissa EU:n avustusohjelmissä on edistytty vuoden 2011 jälkeen. Jäsenvaltioiden viranomaisten mukaan ydinvoimalat on suljettu pysyvästi, mutta kaikkia edellytettyjä tuotoksia, joiden perusteella Euroopan komissio arvioi lopullisen sulkemisen edistymistä, ei ole täysin toteutettu. Keskeisten osien purkamisen alhaisemman säteilytason alueilla, esimerkiksi turbiinihalleissa, on edistynyt hyvin Ignalinan (Liettua), Kozloduyin (Bulgaria) ja Bohunicen (Slovakia) voimaloissa. Suuria haasteita on kuitenkin vielä edessä korkeamman säteilytason alueilla, kuten reaktorirakennuksissa. Kaikki kolme jäsenvaltiota ovat rakentaneet jonkin verran keskeistä, väliaikaista jätehuoltoinfrastruktuuria paikan päällä, mutta lähes kaikki keskeiset infrastruktuurihankkeet ovat viivästyneet. Viivästykset olivat pahimpia Liettussa, missä käytöstäpoiston päättymisajankohtaa on vuoden 2011 jälkeen lykätty edelleen yhdeksällä vuodella vuoteen 2038.

Tulevia ydinvoimaloiden käytöstäpoistoon ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitukseen liittyviä kustannuksia ei ole aina merkitty varauksina ja/tai sisällytetty tilinpäätöksen liitetietoihin. Tämä heikentää avoimuutta ja vaikeuttaa viranomaisten mahdollisuuksia suunnitella riittävästi, miten tulevat käytöstäpoisto- ja loppusijoituskustannukset katetaan.

Tarkastajat esittävät joukon suosituksia komissiolle ja jäsenvaltioille. Seuraavien keskeisten suositusten mukaan **komission** olisi

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot.

Erityiskertomus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta www.eca.europa.eu

ECA Press

Mark Rogerson – Tiedottaja

Puh. (+352) 4398 47063

Matkapuhelin (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – Lehdistöavustaja

Puh. (+352) 4398 45410

Matkapuhelin (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

Sähköposti: press@eca.europa.eu

@EUAuditorsECA

eca.europa.eu

- pyrittävä kasvattamaan jäsenvaltioiden yhteisrahoitusosuuksia rahoituskaudella 2014–2020
- lopetettava ydinvoimaloiden käytöstäpoistoa Liettuassa, Bulgariassa ja Slovakiassa koskevat rahoitusohjelmat vuoden 2020 jälkeen; jos näistä jäsenvaltioista yhdessä tai useammassa osoitetaan olevan selvä tarve EU:n varojen käytön jatkamiselle vuoden 2020 jälkeen, komission tulevaisuudessa ehdottamaan ja lainsäätäjän hyväksymään EU-rahoitukseen olisi sisällytettävä oikeanlaiset kannustimet käytöstäpoiston jatkamiselle, kuten rahoituksen rajoittaminen määräaikaiseksi ja asianmukaisen yhteisrahoitusosuuden edellyttäminen jäsenvaltioilta; yksi keino tähän olisi harkita Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttömahdollisuuksien laajentamista niin, että niitä voitaisiin käyttää myös ydinvoimaloiden käytöstäpoistoon liittyviin toimiin ehtojen täytyessä
- määrättävä, että ydinvoimaloiden käytöstäpoiston avustusohjelmista myönnettävää EU-rahoitusta saa käyttää vain yksinomaan käytöstäpoiston parissa työskentelevään henkilöstöön
- työskenneltävä yhdessä jäsenvaltioiden kanssa, jotta kaikkia ydinvoimaloiden käytöstäpoiston ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituksen tulevia kustannuksia käsitellään kirjanpidossa asianmukaisesti ja läpinäkyvästi
- yhdessä kaikkien jäsenvaltioiden kanssa kartoitettava käytetyn ydinpolttoaineen ja korkea-aktiivisen jätteen loppusijoitusvaihtoehtoja alueelliset ja muut EU-tason ratkaisut mukaan lukien.

Seuraavien keskeisten suositusten mukaan **asianomaisten jäsenvaltioiden** olisi

- parannettava edelleen projektinhallintakäytäntöjään, jotta tarvittavat jätehuollon ja käytetyn ydinpolttoaineen huollon infrastruktuurit saadaan käyttöön suunnitellussa aikataulussa, ja kehitettävä omia teknisiä valmiuksiaan saavuttaakseen paremman tasapainon sisäisen ja ulkopuolisen asiantuntemuksen välillä
- parannettava tapoja vaihtaa parhaita käytäntöjä ja teknistä tietoa paitsi keskenään myös laajemmin koko ydinvoimaloiden käytöstäpoiston parissa EU:ssa ja sen ulkopuolella työskentelevän yhteisön kanssa
- laadittava kattavammat käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen loppusijoitusta koskevat kustannusarviot ja rahoitussuunnitelmat
- tunnistettava oma roolinsa sen varmistamisessa, että aiheuttamisperiaatetta noudatetaan, ja oltava valmiita käyttämään kansallisia varojaan ydinvoimaloiden käytöstäpoistosta ja loppusijoituksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen sekä nykyisellä rahoituskaudella että sen jälkeen.

Toimittajille tiedoksi

Kun Liettua, Bulgaria ja Slovakia olivat EU:n jäsenyyttä hakevia ehdokasmaita, jäsenyyden ehdoksi asetettiin kahdeksan neuvostovalmisteisen ensimmäisen sukupolven ydinreaktorin sulkeminen ja käytöstä poistaminen kolmessa ydinvoimalassa (Ignalina Liettuassa, Kozloduy Bulgariassa ja Bohunice Slovakiassa).

Ydinreaktoreiden sulkeminen ja käytöstä poistaminen ennen niiden suunnitellun käyttöiän päättymistä oli suuri rahoituksellinen ja taloudellinen rasite. Siksi EU päätti antaa maille taloudellista tukea vuodesta 1999 lähtien. Vuoteen 2020 mennessä EU on antanut ydinvoimaloiden käytöstäpoistoon tukea yhteensä 2 955 miljoonaa euroa, josta Liettua on saanut suurimman osan (1,553 miljoonaa euroa), Bulgaria toiseksi suurimman (731 miljoonaa euroa) ja Slovakia pienimmän osan (671 miljoonaa euroa). Lisäksi vuoteen 2013 asti annettiin 890 miljoonaa euroa tukea hankkeille, joilla pyritään lieventämään ydinvoimaloiden aikaistetusta sulkemisesta johtuvan kansallisen energiantuotantokapasiteetin pienenemisen vaikutusta.

Tarkastajat kävivät paikan päällä kaikissa kolmessa ydinvoimalassa ja haastattelivat jäsenvaltioiden keskeisiä viranomaisia. He vierailivat myös Euroopan komissiossa, EBRD:ssä sekä maailman ensimmäisen syvälle maaperään rakennettavan käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitustilan rakennustyömaalla Suomessa.

Tarkastuksessa ei millään tavalla pyritty arvioimaan säteilyturvallisuutta tai laitosten turvallisuutta eikä ottamaan kantaa

ydinvoiman puolesta tai sitä vastaan eikä tekemään johtopäätöksiä EU:n kannalta tarkoituksenmukaisesta energiapaketista.

Erytyiskertomus nro 22/2016 ”Ydinvoimaloiden käytöstäpoistoa Liettuassa, Bulgariassa ja Slovakiassa koskevat EU:n avustusohjelmat: vuoden 2011 jälkeen on edistytty jonkin verran mutta edessä on suuria haasteita” on saatavilla 23:lla EU:n kielellä.
